

1. Verplichting bij vaststelling van lekkage van F-gassen uit de koelinstallatie

In vele koelinstallaties worden gefluoreerde broeikasgassen (F-gassen) als koelmiddel gebruikt. Om te vermijden dat deze koelmiddelen ontsnappen naar de atmosfeer, gelden er strikte voorwaarden aan de uitbating van koelinstallaties. [Een overzicht vindt u hier.](#)

Indien 2 jaar na elkaar het relatief lekverlies van de koelinstallatie de 10% heeft overschreden moet de installatie binnen de 12 maanden buiten bedrijf gesteld worden.

De melding van deze overschrijding moet binnen de 14 dagen na vaststelling (moment van bijvulling) aan de afdeling Handhaving van de Vlaamse overheid gebeuren.

Indien men van mening is dat de koelinstallatie nog niet aan vervanging toe is, kan de exploitant een afwijkingsaanvraag indienen bij de afdeling Handhaving. In dit geval is het belangrijk onmiddellijk op te starten met relevante maatregelen om het lekverlies tegen te gaan.

Vlaem II 5.16.3.3 § 6

Als het relatief lekverlies gedurende twee opeenvolgende kalenderjaren telkens meer dan 10% bedraagt, wordt de installatie binnen twaalf maanden na de vaststelling buiten bedrijf gesteld en wordt dat binnen de veertien dagen na de vaststelling schriftelijk per brief of per e-mail gemeld aan de afdeling, bevoegd voor milieuhandhaving. Op basis van een gemotiveerde aanvraag kan de afdeling, bevoegd voor milieuhandhaving, een afwijking op de buitenbedrijfstelling van de koelinstallatie goedkeuren. Die aanvraag bevat minstens een rapport van een bevoegde koeltechnicus waaruit blijkt dat de lekkage niet te wijten is aan de ouderdom of aan een verkeerde werking van de installatie. In het voormelde rapport worden de maatregelen beschreven die genomen werden om de lekken op te sporen en te dichten. Als om redenen van technische complexiteit die vervanging binnen twaalf maanden niet mogelijk is, wordt de termijn voor vervanging zo kort mogelijk gehouden. De eventuele verlenging van de termijn moet goedgekeurd worden door de afdeling, bevoegd voor milieuhandhaving.

2. Indiening van een afwijkingsaanvraag

Een afwijkingsaanvraag kan ingediend worden **binnen de 3 maand na de tweede overschrijding van het 10% lekverlies criterium.**

Een afwijkingsaanvraag moet door de exploitant in samenspraak met een erkend koeltechnicus ingediend worden en moet ALTIJD een rapport van een erkend koeltechnicus bevatten.

Uit het rapport moet blijken dat er onmiddellijk na vaststelling van de lekkage gestart werd met relevante maatregelen om het lekverlies tegen te gaan zoals:

- een grondig onderzoek naar de oorzaken waarbij ook ophangingen, uitzettingsmogelijkheden, trillingen, thermische spanning,... van de hele installatie onderzocht worden,
- het uitvoeren van frequentere preventieve lektesten,
- het uitvoeren van een druktest,
- de melding van emissies aan de afdeling Handhaving,
- een verhoogd onderhoudsprogramma met de vervanging en/of herstelling van onderdelen.

Om een afwijkingsaanvraag te kunnen beoordelen, moet de afdeling Handhaving de volgende informatie ontvangen over de installatie:

1. De naam en het adres van de exploitant en van de koeltechnische firma (incl. erkenningsnummer)
2. Alle informatie moet zich beperken tot de installatie waarvoor men een afwijking aanvraagt.
3. Een volledig dossier van de installatie waarvoor men een afwijking aanvraagt, bevat minstens:
  - de naam van de installatie en het bouwjaar,
  - het type koelmiddel en de GWP-waarde ervan,
  - de nominale koelmiddelinhoud in kg en in ton CO₂-equivalenten (TCE),
  - van de laatste 5 jaar een overzicht van de bijvullingen (datum, hoeveelheid) met vermelding van de oorzaak van het lekverlies,
  - de jaarlijkse lekverliespercentages sinds de bouw van de installatie of sinds de wettelijke verplichting hiertoe,
  - uitgevoerde retrofits: datum van uitvoering, koelmiddelverandering, afgetapte hoeveelheid oud koelmiddel en gevulde hoeveelheid nieuw koelmiddel,
  - lektestcertificaten van de laatste 3 jaar. Een lijst met enkel datums van uitgevoerde lektesten is onvoldoende omwille van het gebrek aan informatie als de installatie niet in orde was.
  - informatie over de aanwezigheid van een permanent lekdetectie en over de controle en werking ervan.
4. Het bewijs dat de lekverliezen niet te wijten zijn aan ouderdom of aan een verkeerde werking van de installatie. Dit kan aangetoond worden door o.a. de volgende informatie te bezorgen:
  - de resultaten van een uitgevoerde druktest waarbij de test moet voldoen aan bepaalde voorwaarden (zie verder),
  - een omschrijving van incidenten en/of een omschrijving van de problematiek van de installatie,
  - foto's van de compressor, koelruimte en mogelijks andere onderdelen van de installatie die oorzaak geweest zijn van emissie,
  - het aangeven van de goede werking van de permanente lekdetectie.
5. Het bewijs dat het technisch (niet economisch!) te complex is om binnen 12 maanden de installatie om te bouwen of te vernieuwen. *Indien het hele productieproces moet worden stilgelegd, kan een uitstel tot een geplande stop voor onderhoudswerkzaamheden overeengekomen worden.*
6. Een door de erkend koeltechnicus en exploitant opgesteld actieplan om het relatief lekverlies in de toekomst onder 5% te houden. Hieronder een (niet-limitatief) overzicht van mogelijke maatregelen:
  - aanpassingen doorvoeren aan de installatie zelf en/of het onderhoud van de installatie, bv. een frequentere mechanische reiniging van de installatie, het herstellen van lasverbindingen, het aanbrengen van trillingsdempers, het leidingnetwerk verbeteren...
  - het plannen van vernieuwingen in (delen van) de installatie
  - het uitvoeren van meer lekdichtheidscontroles dan wettelijk opgelegd.
  - indien nog niet voorzien: de installatie van een permanente lekdetectie

- het opstellen van een plan ter voorkoming van incidenten: zijn er duidelijke instructies gegeven voor alle werknemers die in contact (kunnen) komen met delen van de installatie?
- de sensibilisering van alle werknemers naar de klimaateffecten van F-gas emissies
- de uitvoering van een druktest na de aanpassingen/vernieuwingen.

De afdeling Handhaving zal elk volledig dossier grondig beoordelen. Bij negatief advies moet de installatie uit dienst genomen worden binnen de 12 maand na de tweede overschrijding van het 10% lek criterium. Een positief advies zal steeds gebonden zijn aan een aantal voorwaarden, waaronder het goedgekeurde actieplan.

Bij het uitvoeren van een **druktest ter controle van lekdichtheid** worden de volgende richtlijnen vastgelegd:

De druktest mag niet uitgevoerd worden met koelmiddel maar dient te gebeuren met N₂ of formeergassen. Het koelmiddel moet dus van de koelinstallatie afgehaald worden.

De te hanteren druk bedraagt 90% van de maximale werkdruk die op de instructiekaart terug te vinden is.

Bovenstaande druk moet gedurende een bepaalde tijdsduur behouden worden en geregistreerd worden met een voldoende nauwkeurige manometer en bij voorkeur een digitale manometer (men dient bewijs te leveren dat de druk behouden werd, bv. door het filmen van de manometer).

Deze bepaalde tijdsduur is afhankelijk van de grootte van de installatie:

- Tot 30 kg: 1 uur
- 30-300kg : 4 uur
- >300 kg: 12 uur
- > 500kg: 24 uur

Bovenstaande druktest moet gevolgd worden door een vacuüm test waarbij het vacuüm minstens 30 minuten behouden moet blijven.

Voor meer info contacteert u de afdeling Handhaving:

Algemeen e-mail adres: handhaving.omgeving@vlaanderen.be

De decentrale werkplaatsen van de Omgevingsinspectie van de afdeling Handhaving:

- Antwerpen: omgevingsinspectie.ant@vlaanderen.be
- Oost-Vlaanderen: omgevingsinspectie.ovl@vlaanderen.be
- Vlaams-Brabant: omgevingsinspectie.vbr@vlaanderen.be
- Limburg: omgevingsinspectie.lim@vlaanderen.be
- West-Vlaanderen: omgevingsinspectie.wvl@vlaanderen.be

Alle contactgegevens vindt u ook terug via <https://omgeving.vlaanderen.be/afdeling-handhaving-0>